

การประชุมว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (COP21) : ความหวังครั้งใหม่กับอนาคตการรับมือโลกร้อน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว้างขวางครอบคลุมทุกประเทศ เช่น การเกิดสภาพลมฟ้าอากาศแบบรุนแรง (Extreme weather) การละลายและการเคลื่อนย้ายของธารน้ำแข็งบริเวณขั้วโลก ระดับน้ำทะเลเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ รวมทั้ง การอุบัติของโรคใหม่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ทุกประเทศต่างตระหนักและกำหนดให้เป็นวาระในการประชุมระดับโลก (Earth Summit) เมื่อปี ๑๙๙๒ ที่นครริโอ เดอ จาเนโร บราซิล และมีการประชุมอย่างต่อเนื่องตลอดมา ในปี ๑๙๙๗ ได้มีการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ ๓ (COP3) ณ กรุงโตเกียว ญี่ปุ่น ที่ประชุมฯ ได้รับรองพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ล่าสุดเมื่อ ๓๐ พ.ย. - ๑๑ ธ.ค.๕๘ มีการประชุม COP21 ขึ้นที่กรุงปารีส ฝรั่งเศส ที่มุ่งให้เกิดการบรรลุข้อตกลงตามอนุสัญญาที่มนุษยชาติรอคอยมาอย่างยาวนานเพื่อเป็นหนทางในการแก้ไขปัญหาโลกร้อนก่อนที่จะสายเกินไป

การรับมือกับภาวะโลกร้อน : จากจุดเริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน

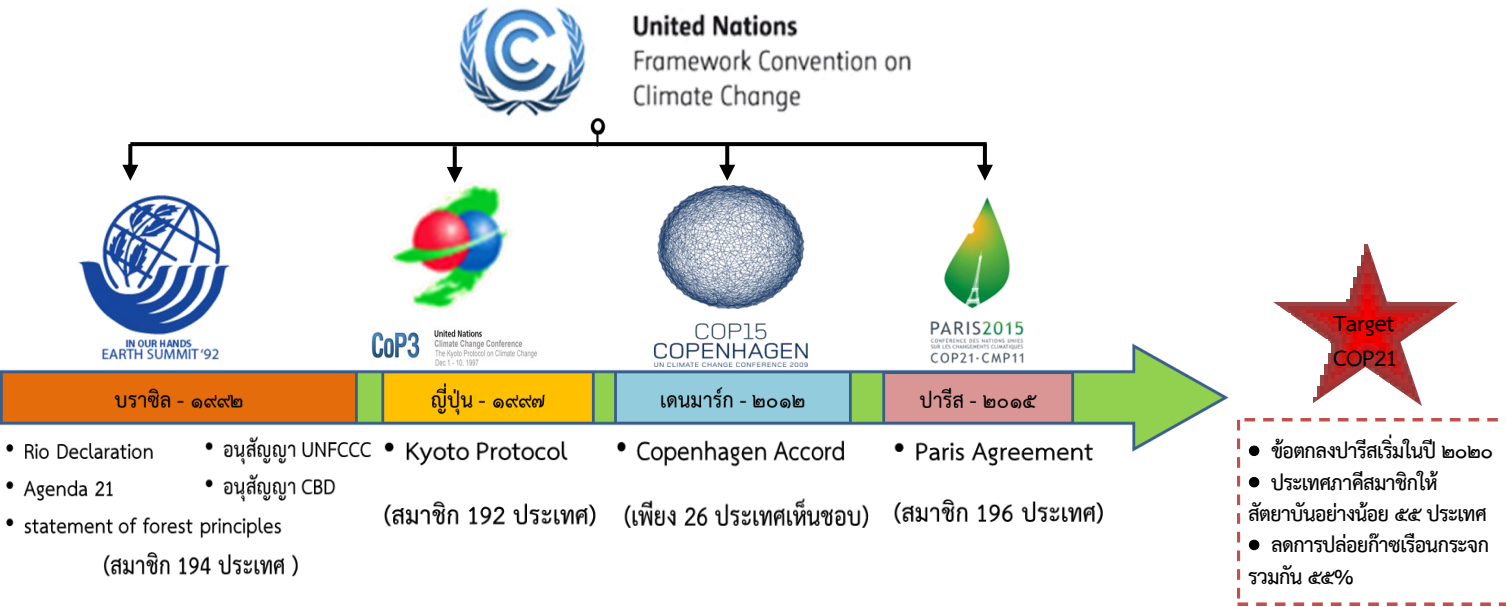
จากการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วง ๒๐๐ ปีที่ผ่านมาได้มีการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิลในระดับที่สูงเกินกว่าบรรยากาศโลกจะรองรับได้ ก่อให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse effect) หรือภาวะโลกร้อน (Global warming) นี่จึงเป็นสาเหตุของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกอย่างสำคัญ ตลอดช่วง ๒ - ๓ ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหานี้จึงได้ร่วมมือกันหาทางแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว โดยมีพัฒนาการเพื่อรับมือกับภาวะโลกร้อนดังนี้

๑. การประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Environment and Development : UNCED) หรือ “Earth Summit” เมื่อปี ๑๙๙๒ ที่นครริโอ เดอ จาเนโร บราซิล เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนครอบคลุมทั้ง ๓ เสาหลัก คือ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่ประชุมฯ ได้รับรองเอกสาร ๓ ฉบับ ได้แก่ (๑) ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) ซึ่งเป็นหลักการเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของสหประชาชาติในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน (๒) แผนปฏิบัติการ ๒๑ (Agenda 21) เพื่อเป็นแผนแม่บทของโลกในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม (๓) แถลงการณ์เกี่ยวกับหลักการด้านป่าไม้ (Statement of

Forest Principle) รวมทั้งอนุสัญญาอีก ๒ ฉบับ ได้แก่ (๑) กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) และ (๒) อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) พร้อมทั้งได้มีมติจัดตั้ง “คณะกรรมการิการว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Commission on Sustainable Development : CSD) เพื่อรับผิดชอบและกำหนดแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าว

๒. การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Conference of the Parties) ครั้งที่ ๓ หรือ COP3 ณ กรุงโตเกียว ญี่ปุ่น ในปี ๑๙๙๗ ที่ประชุมฯ มีมติรับร่างพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและเข้มข้น โดยประเทศภาคีต้องลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมอย่างน้อยร้อยละ ๕ ในช่วงปี ๒๐๐๘ - ๒๐๑๒ เมื่อเทียบกับระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี ๑๙๙๐ อย่างไรก็ดี ยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องการรับภาระลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา

๓. การประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครั้งที่ ๑๕ หรือ COP15 ณ กรุงโคเปนเฮเกน เดนมาร์ก ในปี ๒๐๐๙ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาข้อสรุปถึงแนวทางในการลดก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศภายในปี ๒๐๑๒ ซึ่งที่ประชุมฯ เห็นชอบในการควบคุมอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้ร้อนเพิ่มขึ้นเกิน ๒ องศาเซลเซียส แต่ประเทศ

อุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนา ยังไม่ตอบรับข้อตกลงที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย คงเป็นเพียงคำมั่นสัญญา ขณะที่ประเทศร่ำรวย (ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหรัฐฯ) ตกลงให้การสนับสนุนเงินทุนกับประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นจาก ๓ หมื่นล้านดอลลาร์ในปี ๒๐๑๐ เป็น ๑ แสนล้านดอลลาร์ในปี ๒๐๒๐ การประชุมฯ เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญในเรื่องการนำมาตรการที่ได้ตกลงกันไปใช้ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ขณะที่ภัยพิบัติทางธรรมชาติยังคงเกิดขึ้นรุนแรงบ่อยครั้งในหลายพื้นที่ทั่วโลก อันมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากภาวะโลกร้อน

การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ ๒๑ (COP21/CMP11)

ระหว่างวันที่ ๓๐ พ.ย. ถึง ๑๑ ธ.ค.๕๘ ฝรั่งเศสเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุม “United Nation Framework Convention on Climate Change (COP21/CMP11)” ครั้งที่ ๒๑ หรือ “Paris2015” ณ กรุงปารีส ฝรั่งเศส มีประเทศภาคีสมาชิกร่วมการประชุมฯ ๑๙๖ ประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมฯ ๕๐,๐๐๐ คน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการบรรลุข้อตกลงใหม่ระหว่างประเทศในเรื่องสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งทุกประเทศที่เข้าร่วมประชุมฯ ได้บรรลุ “ข้อตกลงปารีส” (Paris Agreement) ร่วมกัน โดยมีผลผูกพันใหม่กับทุกภาคีแทน “พิธีสารเกียวโต” และจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๐๒๐ เป็นต้นไป ดังนี้

⇒ **การลดผลกระทบ** คือ การจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกเฉลี่ยไม่ให้เกิน ๒ องศาเซลเซียสจากยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) และจะจำกัดไม่ให้เกิน ๑.๕ องศาเซลเซียสหากเป็นไปได้

⇒ **การตรวจสอบโปร่งใส** คือ ระบบการตรวจสอบต้องมี การดำเนินการที่เชื่อถือ และได้รับการยอมรับ พร้อมต่อการตรวจสอบ

⇒ **การรายงานผล** คือ รายงานการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกแต่ละประเทศทุก ๕ ปี

⇒ **การช่วยเหลือและการปรับตัว** คือ ประเทศที่พัฒนาแล้วมีกลไกช่วยเพิ่มขีดความสามารถ (ความรู้ และเทคโนโลยี) ให้กับประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การปรับตัว และรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

⇒ **การสนับสนุนทางการเงิน** คือ มีกลไกสนับสนุนทางการเงินโดยประเทศที่พัฒนาแล้วสับสนุนเงินให้กองทุนช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา ผ่านกองทุน “สภาพภูมิอากาศสีเขียว” ปีละ ๑๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี ๒๐๒๐ และจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต

ถึงแม้ว่ายังมีบางประเทศที่อาจไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงฯ ฉบับนี้ ก็เช่น จีน อินเดีย มาเลเซีย และซาอุดีอาระเบีย แต่ความพยายามในการหาหนทางที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนของนานาชาติ ทำให้ประเทศภาคีสมาชิกก้าวข้ามความเห็นต่างนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นความหวังใหม่ครั้งสำคัญ

สำหรับขั้นตอนหลังการประชุม COP21/CMP11 แต่ละภาคีสมาชิกต้องนำไปอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศของตน โดยต้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ โดยข้อตกลงปารีสจะเริ่มมีผลในปี ๒๐๒๐ และจะมีผลสมบูรณ์เมื่อ

มีประเทศภาคีสมาชิกให้สัตยาบันอย่างน้อย ๕๕ ประเทศ และสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมกันได้ร้อยละ ๕๕ ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั่วโลก

บทบาทและผลกระทบต่อไทยในฐานะประเทศสมาชิก

ในส่วนของประเทศไทย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เดินทางเข้าร่วมการประชุมฯ ครั้งนี้ด้วย เพื่อแสดงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ของไทยภายใต้กรอบอนุสัญญาฯ โดยร่วมผลักดันประเด็นความร่วมมือที่จะส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าวให้สามารถบรรลุเป้าหมายของวาระการประชุมฯ ที่ได้ตั้งเป้าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงร้อยละ ๒๐ - ๒๕ ภายในปี ๒๐๓๐ มีปริมาณก๊าซเรือนกระจกประมาณ ๕๕๕ ล้านตันคาร์บอน ซึ่งถ้าเป็นไปตามเป้าหมายประเทศไทยต้องลดให้ได้ ๑๑๑ - ๑๔๐ ล้านตันคาร์บอน โดยมีมาตรการลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล เพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน ลดการขนส่งทางถนน เพิ่มการขนส่งระบบราง ขจัดการบุกรุกป่า ทำแผนจัดการน้ำ การเปลี่ยนขยะเป็นพลังงาน เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนในแผนพัฒนาการกำลังการผลิตไฟฟ้า (PDP) ฉบับใหม่ของไทย และทำเส้นทางลดหมอกควัน รวมถึงการนำ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทุกฝ่ายต้องมีความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ในมุมมองของกองทัพนั้น นอกจากการเตรียมกำลังเพื่อการป้องกันประเทศแล้ว ยังต้องคำนึงถึงภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) ที่ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากภาวะโลกร้อน กองทัพจึงต้องเตรียมการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยเฉพาะภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งหากการปฏิบัติตามมติที่ประชุม COP21/CMP11 ไม่สำเร็จ แนวโน้มความรุนแรงของภาวะโลกร้อนก็จะเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนั้นกองทัพควรตระหนักว่าภาวะโลกร้อนไม่ได้เป็นปัญหาภายในประเทศเท่านั้น แต่เป็นปัญหาร่วมกันของภูมิภาคและของโลก กล่าวคือ เมื่อเกิดปัญหาสภาพอากาศแบบรุนแรง (Extreme weather) ขึ้นในประเทศใด ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อไปยังประเทศทั้งหลายในภูมิภาคเช่นกัน กองทัพต้องเตรียมมาตรการรองรับแสวงหาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคประชาสังคม ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติประเทศอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- การประชุม Rio+20 : จาก “การพัฒนาที่ยั่งยืน” สู่กระแส “เศรษฐกิจสีเขียว”. <http://www.stou.ac.th/Foreign/Upload/%E0.pdf>. สืบค้นเมื่อ ๑๕ ธ.ค.๕๘.
- สถานการณ์ก๊าซเรือนกระจก/พิธีสารเกียวโต. <http://www.tgo.or.th/2015/thai/content.php?s1=9&s2=33&sub3=sub3>. สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ ธ.ค.๕๘
- “Paris 2015” : จุดเปลี่ยนการใช้พลังงานทั่วโลก. <http://www.scglblog.com/th/blog/detail/52/index.html>. สืบค้นเมื่อ ๑๓ ธ.ค.๕๘.
- ความสำคัญของ COP21. <http://www.deqp.go.th/knowledge/cop21>. สืบค้นเมื่อ ๑๓ ธ.ค.๕๘.
- ข่าว 3 มิติ 13 ธันวาคม 2558 ร่างข้อตกลงปารีส. <http://cuptv.com/play/13/78055/ข่าว-3-มิติ/13-ธันวาคม-2558-ร่างข้อตกลงปารีส/>. สืบค้นเมื่อ ๑๓ ธ.ค.๕๘.

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (กศย. ศศย. สปท.) T/F : ๐๒ ๒๗๕-๕๗๑๕

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

- การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....